

За уредништво одговара А. Пајевић.

ГОДИНА ТРЕЋА

ИЗДАЈЕ ШТАМПАРИЈА А. ПАЈЕВИЋА.

ГЛАВНИ САРАДНИК
А Б У К А З Е М .

У Н О В О М Е С А Д У
20. Марта 1880

ИЗЛАЗАК И ЦЕНА
ВИДИ НА ЗАВРШЕТКУ ЛИСТА.

Браћи Чесима.

(Написано на дрвеном јајету.)

Чујте мога савета, —
Нећу рећи глупо!
Кад год што год купујете
И плаћате скупо,

Не плаћајте унапред,
Бар не целу цену,
Већ пробајте робу
И врлину њену!

Не купујте за данас,
Већ за даље дане,
На продавца пазите
Да вас не омапе!

Купујте на дану,
А никад по мраку,
Грехота је истроши' се
За мачку у џаку!

Овај натпис, ово јаје
Стармали вам даје
Ако није дост' за ручак,
Ал није ни мућак.

П у с л и ц е .

Читајући ономад неко омладинско миголење, учинило ми се, боже прости, као да сањам. — Али волим о омладини и сањати, него практичне стипендисте гледати на јави.

Неки стари ценидлака, ма да га нисам ни питао, овако ми је објашњавао целу ствар: „конзерватизам, вели, направио је себи штит од артије, на коме је великим

словима написао „Либералан програм;“ па вели овако. Ако ме либералци стану бити, нека ме бију по своје програму, а не по моме. Сад би требао либерализам, (ако га има) да се обуче у оклоп „конзервативног програма“ па да стане на мегдан, да га конзервативци туку по свом програму, а не по његовом. Тако би се противности лакше изравнале, а борба би била интересантна и оригинална!“ — Нисам му ништа одговорио, само сам прибележио његово мњење, и ево га шиљем Стармалом нека меси од њега пуслице.

Земунско свештенство заборавило је поздравити старину Арсенија о његовој светковини (зна се и зашто). Али кад су они тако заборавни, у толико више требамо ми ту њихову заборавност да запамтимо.

Кад човек представи себи Сириг као грдан велики тањир, а на њему 24,000 фор. у малој кесици, — онда тек види како је то незнатна светица.

Зватели чиме сад у Пешти плаше децу, кад неће да спавају? — Шапућу им: ђут', јер сад ће доћи бик (oxford) на владу.

Сретна операција.

Гига Ечановић је био ђак у Пешти, и то мора се признати добар и вредан ђак, само је имао ту једну ману, што је увек био залубљен. Предмет његове љубави, његове презјелне љубави, није била каква плавуша са косом као ибришим, обрвицама с мора пијавицама, нити са 32 зуба као бисер — него су предмет његове љубави била 32 зуба не беле боје, него црвене, зелене, макове и тиквене.

Што се тиче финансија наш Гига није имао из-

гледа, да ће икад моћи купити чебски спајилук, ал' при свем том он је увек био весео и добро расположен, а с тога су га пријатељи његови волели и радо се с њиме дружили.

Но како га је љубазница његова од 32 листа много новаца стајала, то се нико на свету дивити ни чудити неће, што се Гигин џеп од пуног буџелара никад подерао није и што му је газдарица од стана честе званичне опомене давала. Гигин је отац био сиромаша а имао је осим њега и више благонадеждне деце, те је Гиги једва толико могао шиљати да не умре од глади.

Гига је имао богатога деду у К., но овај је био некад ђак покојнога Кир-Јање и присвојио је његово најглавније својство и држао се тврдо његова принципа. Више пута га је Гига молио, да га у школовању његовом потпомогне, али то је све било све једно, или говорио њему или каквом трулом ђерму на каквој мађарској пустари.

Но једнога лепога дана, баш је био дедин имендан, а била је вакација, дође Гига у К. своме деди и честитајући му имендан изговори тако трогателну орацију, да је деда сузе ронио и кад се после ручка мало и поднапио, реши се и обећа Гиги, да ће му кад пође горе у Пешту да настави науке, дати 200 фор. на поклон.

Гига оде весео кући оцу свом и кад је дошло време да се полази горе, добије допста од деде писмо са 200 фор. готових новаца.

Пун радости укрца се једно вече у локалну лађу, која ће се ујутру зором кренути и на ушћу Дунава предати путнике у велику лађу, која ће их носити даље у Будапешту.

С Гигом је ушло у лађицу више добре браће и од дуга времена не знадоше шта да чине, него ће поред чаше вина удесити један мали „фарбл“, да убију дуго време.

Док су они тако играли улазили су и други путници у лађу и седали, где је који места нашао. Наши играчи нису се ни освртали на новодолазеће путнике, него су ревносно започети посао и даље терали.

Међу осталим путницима ушао је у лађу и Гигин деда, који је путовао за Мохач. Сео је на једну клупу у крају, где је била помрчина и мало га није „плог“ ударио, кад је видео, како му благонадежни унук баца његове рођене *петице* и *десетице*, и како ове *тице* лете у туђе џепове.

Сутра дан ујутру стигну сретно на ушће Дунава. Ту ће лађица дочекати најпре земунску лађу, која путује у Пешту, па онда пештанску, која вози у Земун и Београд. Кад је стигла прва лађа зграби наш пријатељ Гига своју путничку торбу и пође у велику лађу, али како се убезекне, кад опази свога старога деду, где и он излази из исте локалне лађе, намргођен и љутит, све сече очима. Гига се тако јаду досетио и знао је сад, да га је деда морао синоћ видети, јер је у малој лађи само једна путничка соба. Одмах се окрене и остане у локалној лађи, јер не смеде деди на очи изаћи. Ту је седео докле није дошла горња лађа, те се укрца у ову и оде у — Београд. Од оних

200 фор. остало му је само још неколико малих банака, но у Београду је имао он свога старога пријатеља из гимназије, који је онде био чиновник и оде управо к њему. Ту се бавио неколико недеља без икаква посла.

Међутим дозна отац Гигин, да је овај помео пут те место горе — отишао доле у Београд, па пошље одмах старијега брата по њега са нешто новца, колико му је могао послати и једним саветујућим писмом. Брат му извади карту до Пеште и оправи га тако у школу.

Гига је дакле опет био у Пешти и уписао се за ђака, пошто је неоториво доказао лекарском сведошвом да је био болестан, те није могао пре доћи да се упише.

Гига је и ове школске године кубурио с новцем, ил управо рећи *без* новаца, као и толики други ђаци, који су после постали славни људи. О деди и његовој праведној срџби никад није дознао ни речи.

Но једнога дана, кад је већ био скоро крај школској години чује он од својих пријатеља, да му се деда налази у Пешти и да је одсео код „енглеске краљице.“ Дуго је штудирао Гига шта да чини и најпосле се реши, да као кајући се грешник отиде деди у хотел, да га моли за опроштај и да иште новаца. Обуче се колико је могао чисто, и закуца код деде на вратима. На облигатно „херајн“ уђе унутра, но да је било коме чути и видети, како је сиромаша Гига од деде дочекан! У кратко ћемо рећи само то, да је пре био напољу, него што је ушао унутра.

Операција дакле није испала за руком.

Врати се и приповеди све својим друговима.

То исто вече састане се Гига са својим колегама код „круне“ на пиву. Ту се пило, певало и веселило. Кад око једанаест часова ноћу отворе се врата и у собу, где су се они веселили уђе — деда гигин са својом женом. Они су то вече били у позоришту, и вратив се сврну на чашу пива и на вечеру у ову исту пивару.

Гига их је одмах при уласку познао, но учини се невешт, као да их није видео. Мало час устане он с чашом у руци и елегичним гласом прозбори ове речи:

„Браћо моја! Допустите ми, да се с вама у неколико речи опростим. Ја сам данас овде с вама и веселим се, али сутра ме нема више међу живима. Но пре, него што овом мом бедном животу крај учиним, хоћу да вам искажем што имам на срцу. Ја сам, браћо моја, једанпут у веку поклизнуо, погрешио сам, и моја се погрешка не може поправити. Ја имам браћо једнога милога ми деду у К., којег љубим и поштујем од свега срца мог, он се за мене очински старао, али ја нисам достојан његове љубави и бриге, јер ја сам га увредио. Покушао сам још једанпут данас, чујући да се овде у Пешти, бави, да паднем пред њега на колена и да га молим за опрштење — нисам мислио искати новаца од њега, али лакше би ми било умрети, да не носим на души грех, да сам добротвора свога увредио; но он ми није опростио и мени ништа не остаје, него да с тугом и раном у срцу одем на онај свет. Збогом браћо, нећемо се више видети!“

Гига је умео у току свога говора на другове своје вешто да намигне, те су ови ћутали и благогов-јејним лицем слушали његове речи. Но већ при крају његова говора чуло се јецање са дединог стола; за тим устане деда сав тронут и погружен, дође поср-ћући од тронућа и пуним очима суза до Гигиног стола, загрли Гигу и рече му кроз сузе:

— Добро моје дете! Нећеш се ти убијати док је деда жив! Ево, синко, новаца колико хоћеш; ти си добра срца, а ја ти опраштам што си погрешно. Од сада ћу те ја школовати, те нећеш трпети никакве оскудице.

— Ура! повиче цело друштво, узеше деду у среду и веселише се до зоре.

Деда је одржао реч. Он је Гигу ишколовао и да-нас је он ваљан и честит грађанин.

Операција је даклем сретно испала.

Аб.

Циганске песме*).

(Ердељско наречје.)

I.

Ракли камел лугућа.
Ракло камел урвиба;
Гаџи камел маји чавен
Мануш камел маји бален.

Цура жели цвећа, траке,
Момак гаће, шарне, лаке!
Жена жели ћерку, сина,
Човек много, много — свиња.

II.

Про есос гаџи чачес,
Те динасел пал шешес;
Ува ион ровен рома,
Те маид њилаи из авла!

Дође л' јесен, вес'о ј' сваки,
Ратар, рибар, ловац лаки,
Само Цига са уздахом
За сунчаним плаче зраком!
(Наставиће се.)

*) Свагдашња горња строва оригинална је циганска; превод је пак са немачког превода.

Па нека и Шваба нас части.

За време бировине пок. Јоце Павловића догоди се у Карлову тај случај, да на летњег светог Николу Шваба из Беодре, дође у Карлово код свога дужника, да прикупи вересију. — Два брата Бер. — на тај дан славили су крсно име, и после ручка седели су за пуним столом, и и испразнујући бокале, — тако се у Карлову из бокала пије — чистили се. — кад у једанпут, на врата помоли се веритељ Шваба, којег два брата једва дочекају, и као најмилијег рођака и госта посаде га за трапезу, пак закупе да се шњима части, и да пије — Шваби је то испрва ласкало, и годило али кад више није могао пити, он се почео отимати да иде кући, ал газда и домаћин ни по-

што недадоше да Шваба оде, и кад овај силом навалио, а браћа га спонадну и добро излемају, којом приликом подеру му кошуљу и све хаљине што је на себи имао; — тако сутра дан дође Шваба Јоци Павловићу као бирову на тужбу, а биров призове оптужене, и почне с' овима испит и истрагу на следећи начин.

Биров: Познајетели ви овога човека?

Браћа Бер: како га чеби познавали, кад смо се јуче с њиме чистили.

Бир: како сте се врагу чистили, кад сте га истукли, и све хаљине му подерали?

Бр. Бер: Е господар бирове то је тако било, он није тео да пије, а ми смо га терали, па кад је тео да побегне, нама се на жао учинило Пак смо га мало протукли. —

Биров. Па шта ћемо сад?

Бр. Бер. Е па ништа г. бирове сад нека и он нас части, па ако не успијемо, нека нас он истуче!

Наравно да при овом није остало.

Правда.

Па које нам добро видиш?

Јоца Павловић строго је заповест издао, да се недељом и празником ништа несме радити, што би благоговјене у светковини узнемиривало.

Ј. Павловић, није био биров, који је само заповести издавао, већ је умео пазити, да се његова заповест не сме нарушити, и зато је по селу сам обилазио, да се увери како се набљудава његова заповест.

Тако једном идући у своју на крај села находећу се сувачу, испод суваче учергашили се цигани, и удесили да у недељу кују.

Ни су приметили, да им се приближује биров, а кад су га из под черге угледали, подизали су главе, и убезекнута гледали су у дошавшег; — на то ће биров запитати: А шта је то цигани, да ви и у Недељу кујете и радите? Циганин: — Па какво нам добро видиш г. бирове?!

Правда.

Набљудавати чистоту.

„Набљудавати чистоту“, ту реч није још нико изустио пред мојим брат Перчетом, а да није добио оваку лекцију.

„Овчији коњу; а ко те је то научио да те две речи једну уз другу мећеш? — Набљудавати чистоту! није него роткве! — *набљудавање* ту не може бити *чистоте*, а где је *чистота* ту се окани *набљудавања*. Кад не знаш паметније говорити а ти се покри ушима па ћути!“

* * *

О ж е н а м а.

(С немачког.)

Снага. Женска није кадра људе да помете;
Слабост. Женска скучиће те и обориће те.

Женска снага и лукавство

Не држи им царство;

Ал на против *слабост* њина —

То им је *јачина*.

Ђ.

С и т н и ц е.

I.

Мати кара ћерку.

Не ваља ти што се белиш,
Ћери моја премила!
— Виш а, кад сам млада била,
Ја сам се — руменила.

II.

Питање и одговор.

Калуђеру, постиш-ли? —
Питала га грешна руља.
— „Ја не волим у рај ићи
Преко грашка и пасуља!“

III.

Вино, вино, вино — с водом.

Вино, вино, чисто вино
До по ноћи пије Гега;
А тек тамо по поноћи,
Мало воде — (у кревет га).

IV.

Зашто? — зато.

Зашто ћерка баба Раке
Носић диже у облаке? —
И то ми је разјаснио
Синоћ један враг:
„Јер ни сама не воли
Свој мирисат' траг.“

V.

Фра Мартин.

Зар ти не знаш фра Мартина? —
Треба да га знаш
— Калуђер је, гвардијан је,
Ал је и карташ.
Он обвезе има двоје,
Обе поштује:
Обвезан је он и рају,
Ал и паклује.

VI.

Неједнаке мере.

Уводи се све то јаче:
Да се мере изједначе.
Ал брат Пера још због мера
Псује триста вера.
Он пожути и пребледи
Кадгод упореди
Своје жене дуги шлеп
И свој кратки цеп.

VII.

Доказ младости.

Ево, нека свако чује
Како лепо доказује
Госпођа Пијада

Да је и сад млада:
„Пре шеснаест година
Муж ми умр'о чујте!
Онда сам се на ново
Родила — верујте!“

VIII.

Једном ђакону.

Ој ђаконе стари,
Момче за параду,
Сад ти већем и ја желим
Подугачку браду.
Нуждна би ти зато била,
По мишлењу моме,
Првен појас, незаслужен,
Да покријеш њоме.

IX.

Миње о Турској.

Чуо сам једну приметбу,
Да виш није глупа:
„Турска ј' тело без главе
Која нема трџиа.“

Ага Мемнон.

Ђира. Јеси-ли читао у Београдским новинама, како се циркулирају „Одбегле пореске главе“?

Спира. А зар су тима одбеглима само главе одбегле?

Ђира. Па видиш да им се „порески репови“ још и сад вуку по домовини.

Спира. Ако ћемо на што, „пореске главе“ могу и богати, само нека остану „пореске руке“ и „пореска леђа“.

Ђира. То знам да је тамо негде у окрузима Бањалучком и Бихаћком, због два злочинца постављен преки суд. Знаш и то да су та два злочинца вере православне.

Спира. То знам. Само не знам хоће-ли „Обзор“ и ова два злочинца назвати *Хрватима*, или ће можда под њих изузетак учинити и признати да су Срби.

Ђура. Чује ли се, бога ти, да ли је што његово Германство телеграфирало приликом педесетогодишњице своје старијем во Христје брату.

Спира. За сада се још ништа не чује.

Ђура. Штета! А баш би волео знати шта му жели.

Спира. Па то ти ја могу на памет казати. Жели му да још дуго и много живи — у миру; да буде сретан и задовољан — са својим оложајем; да га господ бог сачува од бриге и терета — за које се други отимају; и да дочека и стогодишњицу — у Сентандрији.

Ђура. Доста, доста, разумем те већ!

Ђура. Видиш ли ти то, Спира, како нам Мађари свој језик туткају и тамо где му баш ни мало места није н. пр. чак у наше основне школе. — Чиме ће они нама то накнадити?

Спира. Па они су нам то већ накнадили.

Ђура. Е да! — А чиме то?

Спира. За то они опет туткају српски језик, где га ми никад и не помишљамо видети. Ето н. пр. они своје рођене, мађарске новине („Недељни Лист“ и Турски народ) издају српским језиком.

Ђура. Е па живила равноправност.

Ђура. До сад су владике чиниле каноничну визи- тацију, — а сад —

Спира. Но, — а сад?

Ђура. А сад би народ требао мало да провизитира каноне, и оне, који су негда своју себичност заклањали за каноне, а сад ни у дулведу за њи.

Нужда прека.

или

Песма ради лека.

Човек не зна шта га чека,
А девојка јоште мање.
Судбина је често прека,
Многи довед пати са ње.

Од судбине нема штита,
Слаб је сваки град и бедем.
Треба л' пример да се чита,
Ево један да наведем.

Сека Соку просили су
Просиоци многи, разни, —
По вољи јој били нису,
„Назори“ јој беху мазни.

Дође ковач, — „Хвала, хвала!
Ја ћу наћи меншу срећу!“
Дође кројач, пун игала, —
Благодарим, нећу, нећу!“

Дође Васа из Врбаса,
А Сока се само једи;
Дође Ђука из Џумрука,
Сока неће да га гледи;

После ево и писара
„Госпоћице, љубим руке;“
— „Траж'те себи другог пара,
Код мене вам залуд муке.“

И секретар пете класе
Седе па јој писма пише;
Али Сојка држи на се,
— Њојзи треба нешто више.

И отац је већем кара
„Море шта ћеш, луда Соко!“
Ђерка оцу одговара:
„Ја ћу, тато, на високо!“

„На високо!“ — Соко, Соко!
Ти ћеш бити среће лоше!
И заиста, ни грофови,
Ни барони не дођоше.

Време иде, па се смије,
А не иде шетњом спором;
Посусташе ђувегије,
Ил одоше другим спором.

Време иде, па се смије;
Сваком ниче ко што сеје, —
Шест година просило је,
Шест година не просе је.

Време иде, све нас тресе,
Што је холо то обара,
Јуче Сока удаде се
За — звонара, (и то стара)

А данаске већ се пева
„Куку, леле, сека Соко!“
То се лева а припева:
„Сад си стигла на високо!“

* * *

Шта ја с овом песмом хтедох,
Читаоче, де сети се!
И ја просим једно чедо,
А то чедо поноси се.

Том поносу тражим лека.
Читај причу, моје јање;
— Човек не зна шта га чека,
— А девојка јоште мање.

1880 Тамо негде измеђ Шапца и Ниша.

Панта Дунонадеждић,
засад писар VII класе.

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

Лов на зеца.

Кроз село Н. тече мала речица, која се с пролећа и с јесени кад по неколико дана а и по неколико недеља киша пада јако разлије, тако да сва поља, њиве, ливаде и воћњаци у наоколо поплави. Тако је то било и год 18. . . Окишало се, па је за кратко време цела долина тако поплавена била, да ништа друго ниси могао видети до воду на опет воду.

На један сахат ода, беше од села удаљена кућа некога ратара, Совре Промућурског, који је радећи своју од дедова наслеђену земљу са својом женом Пелом и четворо дечице баш ту живовао. Они су истина бог, већ више пролећа и јесени дочекали и видели, како се речица разлива, али никакове штете не имадоше; највише ако им је вода које прасенце или коју кошницу однела била.

И сада, кад се ово што ћу да причам десило, беше, речица нарасла и целу долину поплавила. А вода још једнако долазаше.

Чим би свануло, то би одмах Ча Совра изишао на поље — а то је после свака по сахата чинио — метуо би руку на чело, гледао би воду, па би се вратио натраг, и јавио би својој Пели да вода још расте.

Тако је и опет био изишао напоље да разгледа како вода стоји. Али тек што је неколико пута прегледао околицу, кад као без душе утрча унутра и повиче :

„Пело, Пело! Изађи да нешто само видиш!“

„Шта је Совро?“ запитаће га Пела, која је код разбоја седла и ткала.

„Шта је? Са свим нешто необично, што за цело још ниси видела.“

„Е! Баш бих волела знати шта је то? рече Пела са свим флегматично.“

„Шта је? — одговори Совра — није то ни црквњак ни поп који долазе да нас походе, али неки добар вона, који се хтео код нас од воде да спасе, али га је вода вијала, и тако се попео на дрво, да неби главе изгубио.“

Е гле молим те! Баш сам љубопитна, ко то мора да је? — За тим устане Пела, навуче папуче, и изиђе на поље да види шта је.

Али тек што стаде до Совре, и тек што јој он руком показа, али она подиже руке, и зачуђено рече:

„А тако! — Зеца је на дрвету!“

„Да, зеца на дрвету! рече Совра, и то баш нека зечина, као што ми се чини.“

„Боже! како ли је само доспео на дрво?“

„Како је доспео? Са свим лепо. Лежао је на лежи, па кад му вода дође у походе, а он куда ће, него на тај брежуљак код липе. Али кад вода и тамо дође, то се нужда претворила у врлину, па је скочио био на липу, и ено га сад где на деблу међу сувим грањем седи.“

„Па управо тако је то и било.“

„Да, па је сад на суву“ рече Пела.

„Да богме“ одговори Совра — „Али знаш ли шта жено? Ја ко мислим, да неће добро бити, да га ми оставимо тако, док вода не устукне, јер ће нам умаћи.“

„Како?“ рече Пела, која није знала, шта Совра управо мисли.

„Ја ко мислим“ рече Совра — „да пријашка скинемо са дрвета, да му шију заврнемо, да му оде ремо кожу, па

да га метемо у шерпењу. Тако ћемо доћи до јевтине печенице; а баш је ни онако нисмо одавна имали.“

„Е, како само да почнемо? Вода је сигурно тако дубока, да нећеш моћи догазити, све да и твоје велике чизме обујеш.“

„То ја ни нећу; али ћу се одвести тамо.“

„Одвести? — Чиме? Где нам је чамац?“

„Па ипак“ рече Совра „сад сам се сетио, већ сам ја то изкомбилиро; донећемо велике наћве, метнућемо их у воду, узеву држаље од метле за весло, одвешћу се тако дрвету, па неће ни десет минута проћи, а пријашко ће бити наш.“

„О, Совро, баш си бистар, да богме тим начином“ рече весело Пела.

Сад отрча Пела још брже но што је дотрчала била, у кућу да потражи наћве. За мало а Совра и Пела пустише наћве у воду, Совра седе у наћве, узе држаље у руке па пође веслати. Али знамо да се и при ратним експедицијама, путовању у Африку, лову на слонове, међеде, лавове и друге животиње са свим друго шта деси, него што је планирано; е па тако се овај пут десило.

Совра лепо и до дрвета беше дошао. Кад је стао код дрвета, онда је тек видео, да се зека тако високо попео био, да га неби могао доватити, и у онај цак што му га је Пела дала стрпати ни онда, кад би се на прсте уздигло. Шта му је дакле ваљало друго чинити, до ли да се лагано на дрво успне, те да зеку, који ама баш никада умаћи није могао, увати.

Па то је и урадио.

Вода је тако мирна била, као да је у бурету, те Совра ни помишљати није могао, да му може лађа отићи. Те тако без да је премишљао, поче се лагацко на дрво пењати.

Али зека добро чују. Није прошло ни пет тренутака, а зека наћули уши, окрете главу, те виде опасност која му грози.

Зека стаде гледати, има ли још какво празно место, на које би се он каквим јуначким скоком спасти могао. Али нигде ни груде земље на коју би могао скочити, све сама вода. Совра пун радости, да као оно ђаво душу шчепа, опружи руку али — у последњем тренутку — опазив зека још једно место куда се може спасти — празне, на дрво наслоњене наћве и ду — скочи зека очајнички са дрвета у наћве!

Наћве се заљуљаше, кренуше се и ено их где већ са зеком плове.

За цело ће се сваки зачудити. Али је управо тако било. Наш пријатељ Совра Промућурски седио је на дрвету, па је тужно гледао како наћве плове. Наћве пак, на којима је зеца без бриге седео — сигурно као први лађар оваке врсте, како је свет зечији створен — приближаваху се обали. Чим зека виде, где наћве близу неке њиве доспеше, а он се нехтеде премишљати, већ поклонив се Соври и Пели, искочи из наћава и стругну за брда она.

Пела се скаменила од чуда. Али и Соври баш не беше најбоље, вода је све то више долазила, и већ му је и у чизме била ушла.

„У помоћ! у помоћ!“ викаше Совра Пели — помози Пело ако бога знаш, удавих се.“

Али све бадава. Како само да му се помогне? И те

WWW.UNILIB.RS
У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А
Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

једне нађе што их је имала, беху сад на другој страни, па да је бар од куда на селу, да може комшије у помоћ позвати. Већ ни то.

Па баш кад је Пела ушла била у кућу, да види како би Соври помоћи могла, а њен најстарији синчић Паша, коме је могло бити десет година рече:

„Мамо! Што не изведеш бога ти матору мркушу из штале, те не одјашин дрвету? тако би онајпре могла оца спасти.

О дијете! драго моје дијете! сам те је бог ваљда томе научио! рече мајка Пела. И у неколко скокова беше у штале, изведе мркушу, узјаше на њу, и оде право дрвету.

Некако је добро и ишло. Пела беше доиста до дрвета доспела. Совра се полако сиђе доле, узјаше и сам на мркушу. Али кад су се окренули били, морала је мркуша доћи до каквога одсека, јер Совра на једаред повиче:]

„Плива, Пело, мркуша плива! Добро се држи! Добро ју објаше, јер ћемо се обоје удавити!“

Но вала и богу, спасли су се. Пела је добро мркушу била стегла, а Совру је уватила за косу па се тако држала. Совра је опет на срећу своју био мало поклизнуо, те се тако за мркушин реп био уватио, и спасао.

Мркуша беше осетила земљу, забоду копиту у ледине, и у тилом часу их изнесе пред кућу.

„Шта сад велиш бабо?“ рече Пела, вративши се из штале — куда је мркушу одвела била — у кућу, где је Совра своје чарапе resp. ноге сушио.

„Ја ништа друго не велим“ — рече Совра — до ли то, да сам сада ловио зеца на води, али да више за цело то чинити нећу! По Шредеру М Ап.

Фрајрајтер.

Кад оно 1866 године, после битке на Кустоци и код Кенигреца, наша царевина, мало више војника но обично затреба, стрпаше и мене у регулаше, ма да сам био слушатељ шестог разреда гимназије сегединске. У Кикинди ме обукоше и наоружаше, а у Коморан ме на службовање одпремише, и за пет до шест дана, постадо ја већ стари војник; којекаквим излишним војничким церемонијама, или не хтедохе или не имаше времена, да нас уче. Командоваше нас одма на стражу, и ја у мом животу, први пут, дођо на главну стражу, у главном граду Коморану. Каплар подели војнике, сваког одреди, где ће на „шилбоку“ стајати, а к мени дошав, рече: Ти ћеш бити „фрајрајтер“. Твоју пушку мети у собу за врата, а телећак и пантрунташ, обеси о клин. Ја учним све по заповести.

Сваки два сата мењају се шилбоци, једни одлазе, други долазе; само ја цело после подне седим, па штудирам: шта то значи „фрајрајтер“?

Ништа друго, него, да је човек „слободан“, јер „фрај“ значи: слободан, а „рајтер“? о том нисам много ни мислио, пошто сам до овог закључка дошао: Овај каплар мора, да зна, да сам ја био студент, па има обзира самном, неће баш, да ме за свашта употреби, штеди ме, и то је врло лепо од њега.

Село сунце, стигло вече, а мој се каплар, баш онако капларски, из стражаре, продера: Фрајрајтер!

Ту сам, заповедајте? Вичем ја, и стојим као на ноћу. Иди ми за пет нов. сланине донеси!

Ја одем, завирујем у дућане, мотрим, где сланина виси; нађем и донесем.

Сад ме опет момци спопадохе, један хоће чварака, други кобасица, трећи сира и т, д.

Опет ја одем, тумарам, тражим, где се шта добити може, пазарим; што неможе у цевове стати, а ја вежем у мараму, па хајде. Међу тим и шилбоци изменуше се е сад и за ове треба вечеру донети. Опет се удалим, натоварим се и вучем као „пропелер“.

Из друге собе чује се лаћманов глас: фрајрајтер! Заповедајте?

Ево ти ова флаша, па донеси олбу вина. Одем и донесем, али још нисам добро ни у собу ушао, а овога стаде вика: Каква бела? шилера! донеси, шилера!

Вратим се натраг, замолим бирташа, овај, без многог узтезања, претвори бело у шилер.

Сад ми, донеси, швајцарског сира!

Одем и донесем.

Овај сир смрди, носи натраг, па нека ти даде за толико сланине.

Ал' ни сланина није добра била, укварена је те морадох још један пут ићи, и сланину за саламу променути.

Но! помислим у себи: хвала богу, сад ћу и ја већ један пут мира имати.

Фрајрајтер! зачу се опет капларов глас.

Узми ову лимену канту, иди на „плац-команду“ донеси уља!

Фрајрајтер! очисти све лампе по ходнику, и у стражари напуни и упали!

Фрајрајтер! ове две дрвене канте, донеси пуне воде! Сутра опет, пре зоре, чује се: фрајрајтер! иди носи „рапорт“.

Фрајрајтер! поли и почисти собе и ходник! опери астал и клупе, опери аборт!

И тако је то све непрестано ишло, док год се страже не изменуше.

Још сам много пута које где стражаријо, али увек сам извући се, да више не будем „фрајрајтер“.

Сремац.

Исправка.

У прошлом броју поткрала се голема штампарска погрешка; уместо „Пуслице“ штампано је „Кокице.“ Нека се исправи! Срамота би и било да ми наше претплатнике, који су се ове године знатно умножили, частимо са кокицама, као оно ланске (гладне) године. Ова се погрешка овако десила: слагач, баш кад је Пуслице слагао случајно јео је кокица, па што је имао пред очима, то је и сложио.

„Стармали“ излази 10., 20 и последњег у сваком месецу. Годишња цена 4 ф. погодишња 2 ф. на 3 месеца 1 фор. За Србију, Црну Гору, Босну и Херцеговину на целу годину 50 гр., на по године 25 гр. на 3 месеца 13 гр. чар.

Писма и све што се тиче уредништва, нека се шаље на адресу Др. Илије Огњановића у Новом Саду. Претплату пак и огласе, ваља слати на штампарију А. Пајевића у Нови Сад. Цена је огласима 5 новч. од једне врете.

ПОЗИВ НА ПРЕДПЛАТУ.

С идућим бројем истиче предплата свој господи предплатницима, који су се са 1 фор. само на три исеча предплатили. С тога их молимо да за времена предплату опет са 1 фор. поновити изволе, како би им се лист као и до јако без прекида уредно слати могао.

Предплата молимо да се шаље:

ШТАМПАРИЈИ А. ПАЈЕВИЋА у НОВИ САД.

Одговори Администрације.

Неколицини предплатника у Сарајеву. Ми нисмо никога оцуномоћили да за нас у Сарајеву прима претплату на „Стармали“, нити нам је иста од Вас стигла поштом а још мање преко кога другог. Још су нам неколицина писали да су платили г. Ђури Пелешу, од којег до овога часа још нисмо никад ни за кога што добили. Потражите њега.

Г. Д. Игњатовићу у св. Андрији. Вама је претекло предплате од лане 1 ф. а сада сте послали 2 ф. свега сте лакле уплатили 3 ф. за текућу годину.

Г. С. Станковићу, В. Бечкерек. Примили смо 8 ком. „Стармали“ за које Вам уписујемо за П. ч. 1 фор. Да нису онако издрти уписали би још 20 нов.

Г. Милану П. Павловићу, Вршац. За 10 припослатих бројева „Стармалог“ уписујемо Вам 1 ф. 50 н. за П. чет.

Г. Марији Јојић, Т. С. Миклош. За 6 посла тих бројева од прошле године, уписујемо 90 новч. за П. четврт по Вашој жељи.

Г. капетану Венечком, Митровица. За 13 бр. „Стармалог“ од прошле године, уписујемо Вам за 2 фор за П. и Ш. четврт.

Г. Атанасије Иванчић, Лалић. За 13 бројева „Стармалог“ што сте нам послали, уписујемо Вам 1 ф. за П. чет. а 95 нов. и један прогорени број шаљемо Вам натраг.

Г. Н. Милошевићу, Чока. 1 ф. 20 новч. за 8 комада „Стармалог“ од пр. год. уписали смо Вам за Ш. ч. о. г.

Најновије књиге.

(Под овим насловом навестићемо сваку књигу, која се уредништву тога ради припошље.)

Противници нових људи. Одговара наука, написао Вас Пелагић. Будим-Пешта. Штампарија Виктора Хорњанскога, 1880. Цена 10 новч.

Сашта се рађају буне? (Штудија за народ и државнике, написао Вас Пелагић. Треће прештампање издање. Будим-Пешта, 1880. Штампарија Виктора Хорњанскога. Цена 20 новч.

О рату и цивилизацији. Написао Вас Пелагић. Треће прештампање издање. Будим-Пешта. Штампарија Виктора Хорњанскога 1880. Цена 10 новч.

Огледало садање правде. Написао Вас Пелагић. Будим-Пешта, Штампарија Виктора Хорњанскога. Цена 10 н.

Умовање чистога разума или Шта вели архимандрит, професор директор једне богословије, — о религији и њеним догмама. Написао Вас Пелагић. Будим-Пешта. Штампарија Виктора Хорњанскога 1880. Цена 20 новч.

Шта прича руска Сиберија. Написао Вас Пелагић. Будим-Пешта. Штампарија Виктора Хорњанскога 1880. Цена 20 новч.

НЕТРЕБАМО ВИШЕ

појединих бројева „Стармалог“ од прошле године — које смо у прошлом броју тражили — јер смо подмирили целу потребу истих.

ПОРОТА

лист за правне и државне науке

издаје и уређује

МИЛАН СТ. МАРКОВИЋ,

правозаступник у Београду.

Изази на целом табаку у 4-ни 10, 20 и последњег сваког месеца, на врло финој хартији, са најодранијим садржајем у правној струци, а стоји годишње 12 фор. годишње 6 фор. Претплату примају све књижаре српске, као и власник уредник г. Милан Ст. Марковић у Београду.

ШКОЛСКЕ ТИСКАРИЈЕ

израђене према наредбама вис. шк. савета

1. Главни школски записник у тврдом повезу за 480 ученика	— — — — —	3 ф. 20
то исто за 960 ученика	— — — — —	5 ф. 50
2. „ „ „ 1920	— — — — —	9 ф. —
2. Школски дневник, 24 табака	— — — — —	— 90
„ „ „ 1 табак	— — — — —	— 5
3. Белешке при држаном школ. испиту, табак	— — — — —	— 3
4. Школске сведоче на финој хартији	— — — — —	— 2
5. Изкази о стању школа:		
I. Број домова, душа и т. д. табак	— — — — —	— 3
II. Школске куће, намештаји итд. „	— — — — —	— 3
III. Учители, катихете, управ. „	— — — — —	— 3
IV. О успеху у школи „	— — — — —	— 3
V. Школско имање, прихода и расхода табак	— — — — —	— 3
VI. О радњи учит. и надзорника „	— — — — —	— 3

Штампарија А. Пајевића у Новоме Саду.

РЕД ПЛОВИДБЕ

ПУТНИЧКИХ ПАРОБРОДА.

Од 24. марта 1880. до даље наредбе.

Из Новог Сада у Земун уторником, средом, четвртком, петком, и суботом после 5 сахата у вече.

Из Новог Сада у Тител, Оршаву и Галац: средом и суботом после 5 сахата у вече.

Из Новог Сада у Пешту: понедеоником, средом, петком, суботом и недељом после 1/2 11 сахата пре подне.

У Новоме Саду 24. марта 1880.

У П Р А В А.